

SANAT ÖZGÜRLÜĞÜNÜ İZLEME PLATFORMU

— SÖZ —

01 - 15 Eylül Raporu | 01 - 15 September Report 2023

1-15 Eylül Türkiye'de Sanatsal İfade Özgürlüğü Raporu

1-15 Eylül 2023'te Türkiye'de sanatsal ifade özgürlüğüne dair hazırladığımız rapora göre, son iki haftada kültür sanat alanındaki baskı ve müdahaleler daha çok soruşturma ve gözaltı gibi hukuksal araçlarla yapıldı. **15 gün içinde 24 kişi kültür-sanat faaliyetleri nedeniyle gözaltına alındı, 2 kişi tutuklandı.**

İBB'nin Artıstanbul Feshane'de açtığı Ortadan Başlamak adlı sergiye soruşturma açılırken İdil Kültür Merkezi'ne yapılan baskın sonucu **10 kişi gözaltına alındı**, 8'i serbest bırakılırken **2 Grup Yorum üyesi tutuklandı**. Kocaeli Özgürlük Semt Evi'ne de polis baskın düzenledi ve **13 kişi gözaltına alındı**. Yine kültür sanat faaliyetleri nedeniyle gözaltına alınan bir diğer isim, Kemal Pir şarkısı gerekçe gösterilen sanatçı Kadir Çat oldu. Şarkıcı Tan Taşçı'ya cinsel taciz faili Musa Orhan'a hakaretten ceza aldı.

Bunların yanında telif hakkı meselesi de yine sanatsal ifade özgürlüğünü engelleyen gündemlerden biriydi. Erdal Beşikçioğlu, 'Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi'ni izinsiz yayınladığı iddiasıyla Netflix'e dava açarken şarkıcı Deniz Tekin, 'İzmir'de Bir Gün Batımı' adlı şarkısını izinsiz kullanan iyi partili Ümit Özlale'ye tepki gösterdi.

Raporun öne çıkan bir diğer başlığıysa göçmen sanatçıların sınırdışı edilme endişesi oldu. Yazar Abdulmenaf Osman ve tiyatrocusu Ali Pouransari'nin ülkelerine geri gönderilme riski bulunuyor.

Gözaltılar, Soruşturmalar, Hukuksal Engeller

- **İBB'nin Feshane Sergisine Soruşturma**

Sözcü'den İsmail Saymaz'ın haberine göre İstanbul başsavcılığı, İBB'nin Feshane sergi hakkında halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etme ve aşağılama [suçundan soruşturma açtı](#).

İBB'nin Artıstanbul Feshane'de açtığı Ortadan Başlamak adlı sergi milli ve manevi hassasiyetleri gerekçe gösteren muhafazakâr grupların protestosuna ve saldırı girişimine uğramıştı.

Beş yıl süren restorasyon çalışmalarının tamamlanmasının ardından 23 Haziran'da kapılarını açan Feshane'ye, bir grup tarafından 27 Haziran'da LGBTİ+ propagandası gerekçesiyle saldırı girişiminde bulunulmuştu. Müze önünde açıklama yaptıktan sonra içeri girmek isteyen grup, 19 küratör ve 300 sanatçının 400'den fazla eserinin yer aldığı Ortadan Başlamak isimli sergiyi hedef almıştı.

Savcı Hakan Aksoy, İBB'ye gönderdiği yazıda serginin organizasyon ve düzenlenmesinde görev alanların isimlerini ve adreslerini istedi.

- **Kemal Pir Adlı Şarkısı Nedeniyle Gözaltına Alınan Kadir Çat Serbest Bırakıldı**

Müzisyen Kadir Çat, daha önce iki kez hakkında soruşturma açılmasına neden olan “Kemal Pir” adlı şarkısı nedeniyle yine [gözaltına alındı](#).

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi (Yeşil Sol Parti) Şanlıurfa Gençlik Meclisi'nin “Özel savaşa karşı görkemli bir mücadele” kampanyası kapsamında düzenlediği konser sonrası gözaltına alınan sanatçı Kadir Çat, serbest bırakıldı.

Şanlıurfa'nın Haliliye ilçesinde bulunan bir düğün salonunda yapılan konserde seslendirdiği şarkılar nedeniyle “örgüt propagandası” gerekçesi ile gözaltına alınan Çat, Şanlıurfa İl Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü.

Çat'a seslendirdiği şarkısına ilişkin “Örgüt üyelerini övme” suçlaması yöneltildi. Çat, şarkının sözleri ve müziğinin kendisine ait olduğunu belirterek “Şarkının telif hakları bana ait. Daha önce yine 2010 yılında Şanlıurfa'da ve 2023 yılında Aydın'da bu şarkı ile ilgili ifadem alındı ve dava açıldı. İki suçlamadan da beraat ettim” dedi.

- **İdil Kültür Merkezi'ne Polis Baskını, Grup Yorum Üyeleri Gözaltında**

Grup Yorum'un çalışmalarını yürüttüğü İdil Kültür Merkezi'ne 8 Eylül'de [operasyon düzenlendi](#). 10 kişi gözaltına alındı.

Halkın Hukuk Bürosu, [resmi sosyal medya hesabından](#) İstanbul Okmeydanı'ndaki kültür merkezine bugün sabah saatlerinde polis baskını gerçekleştiğini duyurdu.

Umut TV ise gözaltına alınan müzisyenlerin adlarını Dilan Poyraz, Sevda Kurban, Hakan İnci, Rıdvan Akbaş, Barış Yüksel, Rezzan Şengül, Seher Adıgüzel, Merve Kurt, Eser Çelik ve Vedat Doğan olarak açıkladı. Gözaltına alınan 8 kişi serbest bırakılırken Sevda Kurban ve Merve Kurt, 13 Eylül'de [tutuklandı](#).

- **Pardon Filmi Gösterimine Gözaltı**

Polis, Kocaeli Özgürlük Semt Evi'nin Pardon filmi gösterimine engel oldu; 13 kişi [gözaltına alındı](#).

Türkiye Komünist Partisi (TKP) Kocaeli Özgürlük Semt Evi'nin, Gebze'deki İnönü Mahallesi'nde bulunan Muhlis Akarsu Parkı'nda yaptığı Pardon filmi gösterimi polis tarafından engellendi. 13 TKP'li gözaltına alındı.

Ferhan Şensoy'un yazdığı, Mert Baykal'ın yönettiği 2005 yapımı Pardon filminin gösterimi başladıktan sonra çevik kuvvet ekipleri alana gelerek gösterimi durdurdu ve 13 kişiyi gözaltına aldı. Filmde, bir yanlış anlaşılma sonucu gözaltına alınan üç arkadaşın hikâyesi anlatılıyordu.

- **BEKSAV'dan Mine Şirin Pride Filmi Gösterimi İçin Açılan Davayı Anlattı**

Kadıköy Kaymakamlığı tarafından Onur Ayı'nda "Pride" filmi gösterimi yasaklanan Bilim Estetik Kültür Sanat Araştırmaları Vakfı (BEKSAV) Sinema Kolektifi üyelerine [dava açıldı](#).

BEKSAV, üyeleri haklarında dava açıldığını "Birlikte bir film izlemek istediğimiz için yargılanmak istemiyoruz; demokratik kamuoyunu, dostlarımızı, lubunları dayanışmaya, gökkuşağı bayraklarını asmaya davet ediyoruz" sözleriyle duyurdu.

BEKSAV Sinema Kolektifi'nden Mine Şirin, Sanat Özgürlüğünü İzleme Platformu'na haklarında açılan dava hakkında bilgi verdi.

- **Tan Taşçı'ya Musa Orhan'a Hakaretten Ceza: Ezgi Mola'ya destek vermişti**

Şarkıcı Tan Taşçı, Musa Orhan'a 'hakaret ettiği' gerekçesiyle yargılanan Ezgi Mola'ya destek verdiği için 1300 TL [para cezasına çarptırıldı](#).

Şarkıcı Tan Taşçı, cinsel saldırı faili Musa Orhan'a sosyal medyadan hakaret ettiği gerekçesiyle para cezasına çarptırılan oyuncu Ezgi Mola'ya destek paylaşımında bulunduğu için para cezası aldı. Eski uzman çavuş Musa Orhan, Batman'da 18 yaşındaki İpek Er'e cinsel saldırıda bulunmak ve intihara sürüklemekten 10 yıl hapis cezası almış, buna yönelik paylaşımında bulunan Ezgi Mola ve ona destek veren [Farah Zeynep Abdullah](#) ve [Hazal Kaya](#) da para cezasına çarptırılmıştı.

- **Dedublüman Konserinde Narkotik Polisleri Sahneye Çıktı**

Polisler, Dedublüman sahnesinden "En İyi Narkotik Polisi Anne", "Narkorehber" ve "Uyuma" projelerinin tanıtımı için "Uyuma, gençliğine sahip çık" [diye bağırdı](#).

Bursa Emniyeti Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ekipleri İçişleri Bakanlığı tarafından hayata geçirilen "En İyi Narkotik Polisi Anne", "Narkorehber" ve "Uyuma"

projelerinin tanıtımı için sahneye çıktı. Müzik grubu Dedublüman'ın Bursa Büyükşehir Belediyesi Kültürpark Açık Hava Sahnesi'nde verdiği konserden önce sahneye çıkan polisler, "Uyuma gençliğine sahip çık" diye bağırdı.

Narkotik polisleri, ayrıca konsere gelen 5 bin seyirciye uyuşturucunun zararlarını anlattı.

Telif Hakları

- **Erdal Beşikçioğlu'ndan Netflix'e Behzat Ç. Davası**

Erdal Beşikçioğlu, Netflix'e Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi'ni izinsiz yayınladığı iddiasıyla [dava açtı](#).

Erdal Beşikçioğlu, başrolünde yer aldığı Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi adlı dizinin Netflix'te yaklaşık 200 ülkede izinsiz şekilde yayımlandığı iddiasıyla Los Gatos Turkey Yayın Hizmetleri A.Ş.'ye 160 bin liralık tazminat davası açtı.

Hürriyet gazetesinden Özge Eğrikar'ın haberine göre, İstanbul Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi'ndeki davada Beşikçioğlu'nun avukatları Ergin Akçay ile Levent Polat, şu sözlere yer verdi:

"Erdal Beşikçioğlu, dizinin sadece televizyon kanalında yayınlanmasına izin vermişti. Müvekkilin, maddi ve manevi zararı giderilmelidir."

- **Deniz Tekin, Şarkısını İzinsiz Kullanan İYİ Partili Ümit Özlale'ye Tepki Gösterdi**

Müzisyen Deniz Tekin, İYİ Parti İzmir Büyükşehir Belediyesi Adayı Ümit Özlale'nin, şarkısını izinsiz kullanmasına sosyal medya hesabından [teпки gösterdi](#).

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, yerel seçimlerde 81 ilde aday çıkaracaklarını, İzmir'de Ümit Özlale'yi aday göstereceklerini açıkladı. Bu kapsamda çalışmalara başlayan Özlale, dün Twitter'dan bir reklam videosu paylaştı. Özlale, videoda Deniz Tekin'in "İzmir'de Bir Gün Batımı" şarkısını kullandı.

Özlale'nin paylaşımını alıntılaman Deniz Tekin, şarkı için yorumcu olarak kendisinden veya eser sahibi olarak babasından izin alınmadığını açıkladı.

Sınırdışı Kararları ve Geri Göndermeler

- **Geri Gönderme Merkezi'ne Götürülen Yazar Abdulmenaf Osman İçin Açıklama**

Kürt Edebiyatçılar Derneği, 30 yılın ardından Manisa Akhisar T Tipi Kapalı Cezaevi'nden tahliye olan ancak Edirne Geri Gönderme Merkezi'ne götürülen yazar Abdulmenaf Osman hakkında [açıklama yaptı](#).

Roja'ya'nın Heseke kenti doğumlu Abdulmenaf Osman, 30 yıl 6 aylık mahpusluktan sonra 3 Eylül Pazar günü Manisa Akhisar T Tipi Kapalı Cezaevi'nden tahliye edildi.

Yaklaşık 36 saat fiili olarak gözaltında tutulduktan sonra ailesine Manisa İl Komutanlığı'na götürüleceği bilgisi verildi. Ancak avukatını arayan Osman, Kuzey ve Doğu Suriye'nin Heseke kenti doğumlu olduğu için Edirne Geri Gönderme Merkezi'ne götürüldüğünü bildirdi.

Bu bilgi üzerine Kürt Edebiyatçılar Derneği Abdulmenaf Osman temel insan haklarının çiğnendiğini belirterek bir açıklama yayınladı.

Açıklamada Osman'ın "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu" (YUKK) 4 ve 55'inci maddeleri gereği sınır dışı edilemeyecek kişiler arasında olduğuna dikkat çekildi.

- **Tiyatrocu Ali Pouransari İran'a Gönderilmek İstiyor**

Tuzla GGM'de tutulan İranlı tiyatro oyuncusu Ali Pouransari, sınır dışı edilerek İran'a [teslim edilmek istiyor](#). Kanada'nın vize vermeyi kabul ettiği Pouransari, serbest bırakılmazsa Kanada'ya gidemeyecek.

İran'da Mahsa Jîna Emînî'nin öldürülmesinin ardından Abadan'daki eylemlere katılan ve bir yıl cezaevinde kalan tiyatrocu Ali Pouransari, Kanada'ya gitmek için Türkiye'ye geldi.

İstanbul Göç İdaresi'nden vize işlemleri için kimlik almak isterken 31 Ağustos'ta tutuklanarak Tuzla Geri Gönderme Merkezine (GGM) sevk edildi.

Pouransari'nin İran'a sınır dışı edilme ihtimali bulunuyor.

Hedef Göstermeler ve Karşı Açıklamalar

- **İslamcı Derneklerden AKP Belediyesine Festival Tepkisi**

Eğitim Vakfı, Genç Hareket gibi 8 İslamcı/muhafazakâr dernek bir araya gelerek, AKP yönetimindeki Hüyük İlçe Belediyesi'nin düzenleyeceği Kırmızı Altın Geleneksel El Sanatları ve Gençlik Festivali'ne karşı [ortak bildiri yayımladı](#).

Aralarında Enderun Eğitim Vakfı, Genç Hareket Konya gibi İslamcı/muhafazakâr derneklerin yer aldığı 8 STK, Konya’da düzenlenecek olan festivallere karşı bildiri yayımladı. Ortak bildiride “eşcinsellikten alkol kullanımına kadar her türlü günahı meşrulaştırmaya çalışan zevat ile gençlerimizin buluşturulmasını doğru bulmuyoruz” denirken festivallerin iptal edilmesi istendi.

Bildiride ayrıca Konya’nın Hüyük ilçesinde 15-17 Eylül tarihlerinde Yasemin Özol, Irmak Arıcı, Sakiler, Yunus Emre, Oğuz Boran ve Ece Mumay gibi ünlü sanatçıları da katılacağı Kırmızı Altın Geleneksel El Sanatları ve Gençlik Festivali’nin iptal edilmemesi halinde yasal itiraz ve eylem haklarının kullanılacağı belirtildi.

- **TİP’ten Artıstanbul’a Destek: “Kültür-Sanat Emekçileri Yalnız Değildir”**

Türkiye İşçi Partisi (TİP) Kültür Sanat Bürosu, bir süredir hedef gösterilen ve Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından halkı kin ve düşmanlığa alenen teşvik etme ve aşağılama suçlamasıyla hakkında soruşturma açılan Ortadan Başlamak adlı sergiye [destek mesajı yayınladı.](#)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin (İBB) Artıstanbul Feshane’de düzenlediği sergiye yönelik saldırı ve suçlamaların akıldışı olduğu belirtilen açıklamada iktidara seslenen TİP’ten yetkililer şunları belirtti: “Sanata, sanatçıya, temel hak ve özgürlüklere karşı düşmanca tutumunu açıkça sergilemekte beis görmeyen iktidar ve temsilcilerini uyarıyoruz, sanattan ve hayatlarımızdan ellerinizi çekin. Kültür-sanat emekçileri yalnız değildir.”

Yasaklar

- **Valilikten FEDAŞ işçilerinin dayanışma konserine engel: ‘Uygun Görülmemiştir’**

Dersim Seyit Rıza Meydanı’nda FEDAŞ işçilerinin düzenlemek istediği dayanışma konserine valilik ‘Uygun görülmemiştir’ diyerek [izin vermedi.](#)

Evrensel’den Orhan Kurul’ın yaptığı habere göre, FEDAŞ işçilerinin sürdürdüğü direnişin 35. Gününde düzenlenmek istenen konsere valilik engelinin ardından Enerji Sen Genel Başkanı Süleyman Keskin meydana açıklama yaptı. Açıklama sonrasında direnişlerine devam eden işçiler, konsere katılacak sanatçılar ve açıklamaya katılan vatandaşlar birlikte, Zonguldak’ta iş cinayetinde hayatını kaybeden madenciler için Madenci türküsünü söyledi.

- **Tutuklu Yazar Rizgar Turhan'a Kitap Yasağı: Kendi Kitapları Verilmiyor**

Tutuklu yazar Rizgar Turhan'ın kaleme aldığı "Dilopek Ji Ava Jîné" ve "Cangoriyên Mişarê" adlı kitaplar [kendisine verilmiyor.](#)

Mezopotamya Ajansı'ndan Fethi Balaman'ın [haberine göre](#), 1995'ten beri tutuklu olan ve Afyon 1 Nolu T Tipi kapalı cezaevinde kalan Rizgar Turhan'ın ailesi, yazara kendi kitaplarını iletmek istediği halde kitaplar, cezaevi idaresi tarafından teslim edilmiyor. Aryen Yayınları'ndan çıkan Dilopek Ji Ava Jîné ve İmge Yayınevi'nden çıkan Cangoriyên Mişarê adlı kitaplar, gerekçe gösterilmeksizin yazara iletilmiyor.

RÖPORTAJ: Konser Yasakları Caydırıcı Etki Yaratmayı Amaçlıyor

Avukat Erselan Aktan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Türkiye'ye yönelik aldığı kararlarda sıklıkla kullandığı caydırıcı etki kavramının altını çiziyor ve kültür sanat dünyasının üzerindeki baskının bu yolla ağırlaştırıldığını söylüyor.

Son aylarda konser ve festival yasaklarıyla daha sık karşılaşıyoruz. SÖZ Platformu olarak yaptığımız basın taramasına göre 2022'nin ikinci altı ayında 51 konser ve festival yasaklandı. Bu yılın ilk altı ayında ise Şubat Maraş depremi nedeniyle tük etkinliklerin yaklaşık iki ay yasaklanmasını hariç tutarsak, 13 yasaklama kararı verildi. Temmuz ve Ağustos aylarında ise toplam 17 konser ve festival yasaklandı.

Bu yasaklar konusunda son aylarda dikkat çeken bir nokta var: Mülki amirler bazı yasaklama kararlarında gerekçe dahi belirtmez oldu. Bu yasaklamaların kanunlara uygun olup olmadığı zaten tartışmalıyken gerekçesiz yasaklar, meseleyi daha da dikkat çekici hale getirdi.

Özel olarak ifade özgürlüğü üzerine çalışmalar yürüten avukat Erselan Aktan ile her geçen gün artan konser ve festival yasaklarının hukuki gerekçelerini, idarenin bu yasaklarla neyi amaçladığını konuştuk.

Röportajı okumak için: <https://www.reportare.com/soz/roportaj/konser-yasaklari-caydirici-etki-yaratmayi-amacliyor/>